

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 08 2024

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Основи педагогічної майстерності**
Рівень вищої освіти **Перший (бакалаврський)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач	Андрощук Ірина Василівна
Профайл викладача	https://tpodm.khmn.u.edu.ua/naukova-diyalnist/pedagogichna-diyalnist-androshhuk-iryna-vasylivna/
E-mail викладача	ivandroshchuk@ukr.net
Контактний телефон	0979096940
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmn.u.edu.ua/enrol/index.php?id=7029
Консультації	Очні: понеділок, 2-а пара, аудиторія (Бібліотека, ІКТ -205); он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Загальна характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
		Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота, в т.ч. ІРС			Залік	Іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
В	Д	4	120	54	18		36		66			+	
В	З	4	120	12	4		8		108			+	

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Основи педагогічної майстерності» – є вибірковою навчальною дисципліною, яку вивчаються студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та передбачає вивчення: основних видів, специфіки та функцій педагогічної діяльності, її структури; сутності поняття «педагогічна майстерність» та її елементів; змістових характеристик особистісного зростання викладача, його професійного зростання; характеристик професійного самовдосконалення педагога; особливостей, видів та структури й стилів педагогічного спілкування; видів й причин деформації особистості вчителя, їх характеристики; поняття про педагогічний авторитет, його структури та стадій становлення, видів хибного авторитету й типових форм авторитарності; поняття іміджу викладача, складових іміджу та їх характеристики; поняття педагогічної позиції викладача, її види та характеристики.

При викладанні дисципліни використовуються сучасні форми проведення занять, зокрема проблемні та бінарні лекції та практичні заняття з використанням інформаційно-комунікаційний та кейс-технологій.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця, здатного до самовдосконалення, налагодження конструктивної педагогічної взаємодії з метою оптимізації освітнього процесу.

Завдання дисципліни. Формування практичних навичок володіння основами педагогічної майстерності; використання складових внутрішньої та зовнішньої техніки вчителя для досягнення мети педагогічної взаємодії; встановлення контакт у педагогічному діалозі з використанням різних способів комунікативного впливу; побудови уроку на діалогічній основі; вирішення конфліктів у педагогічній діяльності; та культури праці; реалізації стратегії навчання відповідно до концептуальних положень філософії освіти.

Очікувані результати навчання.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: володіти знаннями з предметної області та розуміти особливості професійної діяльності; демонструвати навички міжособистісної взаємодії й здатність будувати ефективну комунікативну взаємодію із суб'єктами освітнього процесу; мотивувати людей та рухатися до спільної мети; здійснювати самоосвітню діяльність й професійне самовдосконалення; розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Тематичний план дисципліни і календар його виконання.

Таблиця 3 – Тематичний план дисципліни

Номер тижня	Номер теми	Тема лекції	Тема практичної роботи	Самостійна робота студентів		
				Зміст	Години	Література
1	1	Педагогічна діяльність вчителя	Діагностування педагогічної спрямованості студентів.	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 1.	3	Літ.: [7], с. 10-19; [11], с. 16-28; [12], с. 3-9; [13], с. 7-12.
2			Діагностування педагогічних здібностей у студентів.	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 2.	3	Літ.: [7], с. 20-25; [11], с. 25-31; [12], с. 8-14; [19], с. 12-19
3	2	Педагогічна майстерність і особистість вчителя	Діагностування стилю педагогічного спілкування.	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 3.	3	Літ.: [6], с. 33-63; [11], с. 13-23; [18], с. 27-35; [19], с. 30-45; [21], с. 17-58
4			Створення власного алегоричного образу.	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 4.	3	Літ.: [12], с.23-43; [24], с.40-55; [26], с. 67-85

5	3	Педагогічна техніка вчителя	Розробка та публічне представлення педагогічної розповіді на тему «Культ матері»....	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 5.	3	Літ.: [12], с. 43-51; [13], с. 56-79; [16], с.48-50; [20], с. 154-164
6			Розробка реклами-презентації навчальної теми.	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 6.	3	Літ.: [12], с. 43-51; [13], с. 56-79; [16], с.48-50; [20], с. 154-164
7	4	Професійне зростання та самовдосконалення педагога	Створення проєктованого рисунку «Хто я є?»	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 7.	3	Літ.: [11], с. 37-52; [13], с. 71-83; [16], с.57-68; [19], с. 114-121
8			Розробка програми самовдосконалення та її презентація	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 8.	3	Літ.: [4], с.42-63; [10], с.71-125; [11], с.72-94; [19], с.82-114
9	5	Майстерність педагогічного спілкування	Підбір вправ для розвитку педагогічної техніки саморегуляції вчителя.	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 9.	4	Літ.: [1], с.12-63; [4], с.146-185; [15], с.64-111; [27], с.56-123
10			Тренінг «Шляхи розв'язання конфліктів».	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 10.	4	Літ.: [5], с.8-69; [9], с.31-49; [15], с.22-64; [22], с.14-46; [25], с.36-112
11	6	Майстерність організації педагогічної взаємодії у навчанні	Розробка порад щодо педагогічної етики вчителю-початківцю.	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 11. Підготовка до тестового контролю № 1.	4	Літ.: [12], с.41-69; [14], с.12-83; [20], с.44-71; [23], с.16-98
12			Створення асоціативного образу ідеалу вчителя та анти ідеалу.	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 12. Підготовка до тестового контролю № 1.	4	Літ.: [3], с.134-146; [22], с.65-75; [27], с.114-121
13	7	Деформація особистості вчителя	Розробка пам'ятки для вчителя «Як уникнути професійних страхів».	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 13. Підготовка до тестового контролю № 1.	4	Літ.: [7], с.112-124; [12], с.34-66; [16], с.63-67; [17], с.127-141

14			Розробка програми завоювання авторитету у колег та учнів	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 14. Підготовка до тестового контролю № 1.	4	Літ.: [18], с.78-91; [20], с.70-118; [27], с.112-145
15	8	Авторитет педагога	Розробка програми завоювання авторитету у колег та учнів	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 15. Підготовка до тестового контролю № 1.	5	Літ.: [2], с. 18-51; [3], с. 40-68; [8], с.52-85; [17], с.32-95
16			Розробка програми (плану) по створенню або корегуванню власного стилю спілкування.	Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Підготовка до практичної роботи № 16. Підготовка до тестового контролю № 1.	4	Літ.: [3], с.134-146; [22], с.65-75; [27], с.114-121
17	9	Педагогічна позиція викладача	Визначення власної педагогічної позиції та її представлення.	Підготовка до практичної роботи № 17. Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Тестовий контроль № 1.	5	Літ.: [7], с. 10-19; [11], с. 16-28; [12], с. 3-9; [13], с. 7-12.
18				Підготовка до презентації практичної роботи № 17. Опрацювання лекційного матеріалу. Робота з літературними джерелами.	4	

Примітка: * Лекції проводяться по чисельнику – дві години (один раз на два тижні), практичні заняття – щотижня

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу та навчальному плану. Здобувач зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять здобувач має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набуті здобувачем знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<https://www.khnu.km.ua/root/files/01/10/03/006.pdf>). При виконанні практичних робіт з дисципліни здобувач має дотримуватися політики доброчесності. У разі виявлення плагіату, згідно Положення про дотримання академічної доброчесності в Хмельницькому національному університеті (<https://www.khnu.km.ua/root/files/01/10/03/0005.pdf>), роботу буде повернено на доопрацювання та повторно проходження оцінювання.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем;

якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом виконання практичних завдань. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати визначене завдання; своєчасне виконання завдання.

Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторні заняття та контрольні заходи			Підсумковий контроль, залік
Практичні роботи	ТК № 1	Творче завдання	За рейтингом
№ 1 – № 17	0,3	0,3	–
0,4			

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторні заняття та контрольні заходи			Підсумковий контроль, залік
Практичні роботи	ТК № 1	Контрольна робота	За рейтингом
№ 1 – № 5	0,3	0,3	–
0,4			

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з тридцяти тестових завдань різної складності, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 30. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1–16	27–31	32–37	38–40
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 40 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE. При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Творче завдання являє собою оформлення й презентування методичних розробок для освітнього процесу. Оцінювання здійснюється за такими критеріями: креативність і нестандартність методичної розробки; дотримання вимог до структури й оформлення; доцільність методичної розробки.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
A	4,75-5,00	5	Зараховано Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок. Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками. Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьма суттєвими помилками.
B	4,25-4,74	4	
C	3,75-4,24	4	

Оцінка ECTS	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
D	3,25-3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3.00-3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2	

Питання для підсумкового контролю з дисципліни.

1. Суть педагогічної діяльності.
2. Основні види педагогічної діяльності, її специфіка.
3. Функції педагогічної діяльності.
4. Структура педагогічної діяльності вчителя.
5. Професійно-педагогічна діяльність як мета-діяльність.
6. Поняття педагогічної майстерності.
7. Елементи педагогічної майстерності, їх характеристика.
8. Критерії та рівні педагогічної майстерності.
9. Педагогічна ситуація і педагогічна задача.
10. Самовиховання вчителя.
11. Поняття педагогічної техніки.
12. Внутрішня техніка вчителя.
13. Зовнішня техніка вчителя.
14. Поняття особистісного зростання викладача.
15. Змістова сторона особистісного зростання викладача.
16. Професійне зростання педагога.
17. Характеристика професійного самовдосконалення педагога.
18. Мовлення і комунікативна поведінка вчителя.
19. Функції мовлення вчителя у взаємодії з учнями.
20. Умови ефективності професійного мовлення вчителя.
21. Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього вчителя.
22. Поняття педагогічного спілкування.
23. Особливості, функції та види педагогічного спілкування.
24. Педагогічне спілкування як діалог.
25. Контакт у педагогічному діалозі.
26. Структура педагогічного спілкування.
27. Стиль педагогічного спілкування.
28. Конфлікт у педагогічній взаємодії.
29. Особистість учителя як інструмент впливу в педагогічній взаємодії.
30. Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування.
31. Увага й увава вчителя.
32. Способи комунікативного впливу: переконування і навіювання.
33. Стратегії взаємодії у спілкуванні як характеристика інтерактивного компонента педагогічної взаємодії.
34. Індивідуальна педагогічна бесіда як модель діалогічної взаємодії.
35. Структура педагогічної бесіди.
36. Етап моделювання бесіди, його елементи та їх характеристика.

37. Забезпечення психологічного контакту на початку бесіди.
38. Роль невербальних засобів.
39. Методика контактної взаємодії як технологія забезпечення контакту.
40. Техніки взаємодії у процесі аналізу проблеми та пошуку її вирішення.
41. Прийоми педагогічної взаємодії.
42. Урок як навчальний діалог учителя з учнями.
43. Елементи технології уроку-діалогу.
44. Відмінності в організації уроку за моделями «урок-діалог» і «урок-монолог».
45. Психолого-педагогічні «кріплення» уроку-діалогу.
46. Професійні секрети вчителів-майстрів в організації діалогу з учнями на уроці.
47. Педагогічний конфлікт та техніка його вирішення.
48. Особливості конфліктів у дитячому та юнацькому віці.
49. Поняття педагогічної позиції викладача.
50. Види педагогічних позицій викладача.
51. Поняття про педагогічний авторитет.
52. Види хибного авторитету.
53. Типові форми авторитарності.
54. Структура педагогічного авторитету.
55. Стадії становлення авторитету.
56. Поняття іміджу викладача.
57. Складові іміджу викладача, їх характеристика.
58. Поняття деформації особистості вчителя.
59. Види деформації особистості вчителя, їх характеристика.
60. Причини виникнення деформації особистості вчителя.

Рекомендована література

Основна

1. Андрощук І.В. Педагогічна взаємодія у професійній діяльності : навч. посібник / І. В. Андрощук – Хмельницький : ХНУ, 2017. – 190 с.
2. Барна Н. В. Іміджологія : Навч. посібник для дистанційного навчання / Н. В. Барна / За наук. ред. В. М. Бобика. – К. : Університет „Україна”, 2007. – 217 с.
3. Бондаренко В.І. Формування іміджу майбутнього вчителя технологій в системі виховної роботи педагогічного університету: монографія / В.І.Бондаренко. – Слов'янськ : Б.І.Маторін, 2015. – 460 с.
4. Бугенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні: Підручник. - К.: КНЕУ, 2004. – 383 с.

Додаткова

1. Галузяк В.М. Педагогічна конфліктологія: навч посібник / В.М. Галузяк, І.Л. Холковська. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – 208 с.
2. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Свобода вибору. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителя / А. О. Гін. – 13-е видання. – Х. : Вид. група «Основа», 2015. – 112 с.
3. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навчальний посібник / О.Б. Голік. – Донецьк: вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2010. – 242 с.
4. Дурманенко Є. Конфлікти в педагогічному процесі / Є. Дурманенко. – Луцьк : Вежа, 2003. – 313 с.
5. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. 3 17 Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І.В. Зайченка. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 484 с.
6. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. та ін. Педагогічна майстерність Підручник за ред. І.А.Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Вища школа, 2004. – 422 с.

7. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с. <http://dspace.ukrfa.kharkov.ua/bitstream/>
8. Кіліченко О.І. Основи педагогічної майстерності: модульно-рейтинговий підхід / Автор-упорядник О. І. Кіліченко. – ІваноФранківськ, 2012. – 206 с.
9. Кривильова О.А. Підготовка майбутніх учителів до творчої діяльності: Монографія. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 200 с.
10. Ложкін Г.В., Пов'якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 416 с.
11. Лосєва Н.М. Самовдосконалення викладача : навчально-методичний посібник / Н.М.Лосєва. – Донецьк : ДоНУ, 2004. –76 с.
12. Палеха Ю. І. Іміджологія [Текст] : Навч. посібник для студ. вузів / Ю. І. Палеха; за заг. ред. : З. І. Тимошенко; Європейський ун-т. – К. : Видво Європейського ун-ту, 2005. – 323 с.
13. Педагогічна майстерність [Текст]: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид. допов. і переробл. – К.: Вища школа, 2004. – 422 с.
14. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб. / Упоряд.: І.А.Зязюн, Н.Г.Базилевич, Т.Г.Дмитренко та ін..; За ред.. І.А.Зязюна. – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 462 с.
15. Пилипчик В.В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя в предметних методиках навчання: Монографія. – К., 2007. – 176 с.
16. Пихтіна Н. Основи педагогічної техніки: навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2019. – 316 с.
17. Прибутько П. М. Конфліктологія : навч. посібн. / П. М. Прибутько, Р. В. Михайленко, Л. М. Дубчак та ін. – К. : КНТ, 2010. – 136 с.
18. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Мілені ум, 2006. – 344 с.
19. Управління конфліктами : текст лекцій : навч. посібник/ Г. В. Жаворонкова, О. М. Скібіцький, Т. В. Сівашенко, О. І. Туз. – К. : Кондор, 2011. – 170с.
20. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності. – Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. – 140 с.
21. Шевцов З. Основи соціально-педагогічної діяльності: навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2017. – 246 с.

Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Режим доступу : <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
2. Електронна бібліотека університету. Режим доступу : <http://library.khmnu.edu.ua/>.
3. Репозитарій ХНУ. Режим доступу : <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.